

מפגש מס' 121

דף למנחה

איוב ג'-ז'

תוכן הפרקים שנלמדו השבוע

פרק ג' - איוב מקלל את יום היוולדו ומתלונן על תלאות החיים

פרק ד' - אליפז מוכיח את איוב על גישתו השלילית

פרק ה' - אליפז טוען שייסורי ה' הם נסיון שבא להיטיב עם איוב

פרק ו' - איוב דוחה את תירוצי אליפז ואת מוסר הרעים

פרק ז' - איוב טוען כלפי ה' על הסבל המוגזם שגורם לו

לימוד מעמיק

התמודדות עם חיים של סבל

לאחר שבעה ימים של שתיקה, כאשר כולם מחכים לשמוע מה תהיה תגובתו, איוב פוצה את פיו ומתחיל לקלל. אולם, למרות טענתו של השטן, ואף 'עצותיה' של אשתו, הקללה של איוב לא מכוונת כלפי מעלה, אלא 'רק' כלפי יום הולדתו: יאבד יום אגלד בו והלילה אקר הרה נגר (ג', ג). באופן מפתיע, איוב לא פונה כלפי מקור הסבל הספציפי שהוא עובר כעת, אלא מתלונן על עצם החיים עצמם, שמאפשרים את חוויית הסבל. הוא מתאר את המוות - השאול - כמקום של מנוחה ושלווה, בו אין אדם שמוצלח יותר מהאחר או צדיק יותר ממנו; ובעקבות זאת גם אין מרדף להצלחה או מאבק להישרדות - רק מצב שוויוני של רגיעה. על פי התיאור שלו - המוות נראה לו קוסם יותר מהחיים, והוא מקלל את יום היוולדו על עצם קיומו: למה לא מרחם אמות מבטן יצאתי ואגוע: מדוע קדמוני ברךים ומה שידים פי אינק: כיעתה שכבתי ואשקוט ישנתי אז ינוח לי (ג', יא-יג) (שמעו [בפוסט מאת הרב ד"ר בני לאו](#)).

בשיעור זה נתבונן בהתמודדותם של איוב ואליפז עם עצם קיומו של הסבל.

מומלץ להיעזר בדף המקורות בו מופיעים הפסוקים בחלוקה לפי מבנה ונושאים.

חלק א - המרדף אחר האושר

בסופו של הנאום הארוך בשבח מנוחת המוות, מסכם איוב בשני משפטים קצרים את מה שמטריד אותו כל כך בטיבם של החיים: כילפני לחמי אנחתי תבא ויתכנו כמים שאגתי: כי פחד פחדתי ויאיתיני ואשר יגרתני יבא לי: (ג', כד-כה). איוב מתאר את חייו כמאבק הישרדות יום יומי - לפני כל ארוחה בסיסית של לחם ומים, היה עליו להתאמץ לעבוד ולהרוויח את לחמו. סיפוק הצרכים הבסיסיים של חייו היה תלוי במאבק עיקש, ולבסוף, למרות כל המאמצים, הוא לא הצליח לשמור על הטוב שזכה לו, והכל אבד (ראו גם [בפוסט מאת הרב יעקב מרן ובפוסט מאת אראל סגל הלוי](#)).

דבריו אלה של איוב משקפים את החרדה הקיומית שבה הוא חי (על אף שזכה להרבה טוב בחייו), בנסיון יומי לשמור על הונו, להיות זכאי בעיני הא-להים ולא להיענש. תכונה זו מתבטאת כבר בסיפור הפתיחה, בהרגל שעשה לעצמו בכל שבוע: וְהָלְכוּ בְנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתָּה בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחֵיותיהם לֶאֱכֹל וּלְשִׁתוֹת עִמָּהֶם: וְיִהְיֶה כִּי הִקְיִפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתָּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בְּבִקְרָה וְהָעֵלָה עֲלוֹת מִסְפָּר כָּלֶם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוֹלֵי חָטָאוּ בְנֵי וַבָּרְכוּ אֱלֹהִים בְּלִבָּבָם כִּכָּה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כְּלֵי־הַיָּמִים (א', ד-ה) - איוב חי בחשש מתמיד מפני החטא, ומרגיש צורך לכפר על משפחתו כל הזמן. חז"ל זיהו את אורח החיים הזה כמאפיין מהותי של איוב, וחלקם הגדירו אותו כ'עובד מיראה' - כלומר, המוטיבציה העיקרית שלו לעשות טוב ולהזהר מלחטא היתה על מנת שלא יענש.

שאלה לדיון

נסו לדמיין את אורח החיים של איוב, לאור הגדרתו כ'עובד מיראה'. כיצד משפיעה היראה התמידית מלחטא על איכות החיים, ועל היכולת להגיע לשלווה ומנוחה?

ניתן לראות את הפוטנציאל ההרסני של חיים כאלה דרך מקרי הקיצון של הפרעת OCD שלעתים מתבטאת במישור הדתי. קראו על כך את [המאמר הבא](#).

בהמשך, במענהו לאלפיז, איוב מוסיף ומגדיר את חיי האדם כקשים מעצם מהותם, מאחר והם מכילים שני אלמנטים מנוגדים:

מצד אחד, האדם נולד בעל כרחו, ומחויב להתפרנס כדי לשרוד. איוב משווה זאת לעבד ול'צבא' - שירות חובה עבור השלטון. בהסתכלות כזו, עמלו של האדם נראה בעיניו כאילוץ, והוא מצפה כל העת לרגעי המנוחה - ללילה.

מצד שני, ימי האדם קצובים, כימי שכיר. וכמו השכיר, גם האדם יודע שיום ללא עבודה הוא יום מבוזבז, ושרק על ידי העבודה הוא יכול להבטיח לעצמו קצת שכר של שמחה והנאה מחייו. בהסתכלות כזו, האדם לא מצליח לנוח לרגע, ומצפה לכל הזדמנות להמשיך לעבוד ולהרוויח.

התוצאה של עירוב התחושות הללו היא מרדף נצחי - כל הלילה מחכים לבוקר הבא כדי לעשות עוד, וברגע שעובר הלילה מתעייפים מהר מאד ומחכים שיגמר היום ואפשר יהיה לישון שוב. כִּן הַנְּחִלְתִּי לִי יֶרְחִי־שָׂוָא וְלִילוֹת עֵמֶל מְנוּלִי: אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי מָתִי אָקוּם וּמִדֹּד־עָרֵב וְשָׁבַעְתִּי נְדָדִים עַד־יָנֻשָּׁף (ז', ג-ד).

איוב מצייר כאן תמונה עגומה ביותר - אפילו כאשר יש לאדם כל טוב, האופן שבו החיים כופים עליו להמשיך ולדאוג יום יום לבטחונו, יחד עם המוות הסופי האורב כל הזמן מעבר לפינה, מונעים מהאדם את היכולת לאחוז ברגע ולחיות בשלווה ובנחת. וכפי שהגדיר איוב בקצרה בסוף נאומו הראשון: לֹא שָׁלַחְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא־נָחַתִּי - וַיָּבֵא רָגְזִי (ג', כו). חייו היו מרדף אחד ממושך אחר האושר עוד לפני שחרב עליו עולמו. וכעת הכל נראה חסר משמעות.

זוית אישית:

טענתו של איוב כאן איננה נוגעת דווקא לסבלו הנוכחי. הוא מתאר גם את החיים שלפני הפורענות כמרדף ריק ומתיש. באיזו מידה אתם מזדהים עם תחושת המרדף היום יומי שמציג איוב? אילו עצות יש לכם להתמודדות עם התחושה הזו?

שיר:

שמעו את [שירו של עידן רייכל "לפני שיגמר"](#) איך הוא מציע להפוך את היום יום למשמעותי ומתגמל?

חלק ב - תוכחת אליפז - הכל עניין של גישה

לימוד בקבוצות:

מענהו של אליפז לאיוב מורכב מכמה אמירות, והוא עוסק, בין השאר, בהצגת תפיסת עולמו על תורת הגמול, בה נעסוק בשיעור הבא. קראו את דברי אליפז (פרקים ד'-ה'), ונסו לזהות בהם את **העצה המעשית** שהוא נותן לאיוב כדי לשפר את חייו ולהתמודד עם מצבו.

א. כבר בפתיחת דבריו, אליפז **מוכיח** את איוב על **עצם תלונתו**: הַנְּסָה דְּבַר אֱלֹהֵי תִּלְאָה וְעֶצֶר בְּמַלְיָן מִי יוֹכֵל?! (ד'; ב) אליפז מופתע מעצם העובדה שאיוב מתקפל כך אל מול סבלו, ובוחר להטיח דברים ולערער על עצם המשמעות של החיים. אליפז מתנגד לעצם התהייה עצמה, לעצם ההרהור אחר מידותיו של האל. לטענתו - יִרְאֶתָּה כִּסְלֵתָּה תִּקְוֶתָּה וְתָם דְּרָכֶיךָ (ד', ו), **היראה ותם הדרך** הם אלה שאמורים בסופו של דבר לתת לאיוב - ולכל אדם - תקווה ובטחון לעתיד (כִּסְלָה/כֶּסֶל מקבילים בפסוקים אחרים ל'מבטח'). כל עוד הוא שומר עליהם, גם אם יעבור סבל אחר סבל, הוא יישאר נקי וישר ולבסוף ישתלם לו.

ב. אליפז מזכיר לאיוב את מה שבעבר נראה שהסכימו עליו שניהם - זְכַרְנָא מִי הוּא נְקִי אָבֶד וְאִיפֵה יִשְׁרִים נִכְחָדוּ? (ד', ז) בניגוד למה שרמז איוב, שהסבל הוא תוצאה של החיים עצמם, אליפז טוען שהסבל - ה'און' וה'עמל' - הם **תוצאה של מעשי האדם**. העולם נברא כך שעל מעשי און ועמל שאדם עושה, הוא קוטף פירות של און ועמל: כְּאִשֶׁר רְאִיתִי חֲרָשֵׁי אֶן וְזָרְעֵי עֵמֶל - יִקְצְרוּהוּ (ד', ח). כלומר - הרע אינו מגיע יש מאין, אלא רק כתוצאה של הרע שהאדם הביא למציאות במעשיו. שימו לב, עד כה, אליפז לא מערב את הא-לוה באופן פעיל ב'הענשת' האדם על מעשיו, אלא רואה את זה כמעין תוצאה וחוק של הטבע, בדומה לתפיסת ה'**קארמה**', שמשייכת את כל מה שעובר על האדם למעין גלגל של סיבה ותוצאה של מעשיו ולאופן בו הוא מתייחס לדברים (בנושא זה נרחיב בשיעור הבא).

מתוך תפיסה זו, מהי דרך ההתמודדות שמציע אליפז לאיוב, או לאדם הסובל?

להמשיך להחזיק באמונתו, בתומתו וביראתו על מנת שיוכל בעתיד לקצור את הפירות (שמעו [פוסט מאת הרב ד"ר בני לאו](#)).

ג. לטענתו של אליפז ישנו גם צד נוסף, אותו הוא מנסח ספרותית במקביל לדבריו אלה (ראו בדף המקורות): אם מקבלים את העובדה שהרע בא על האדם כתוצאה ממעשיו, הרי שתלונתו של איוב כוללת בתוכה איזו הנחה סמויה, שהוא צדיק וישר ונקי מכל כותם. אליפז מבהיר **שלא יתכן שאדם יהיה טהור ומושלם במעשיו**: הַאֲנוֹשׁ מְאֹלָה יִצְדֵּק אִם מַעֲשָׂהוּ יִטְהַר־נֶבֶר?! הֵן בְּעַבְדָּיו לֹא יֵאָמֵן וּבְמַלְאָכָיו יֵשִׁים תְּהִלָּה: אִף שִׁכְנֵי בְּתֵיחֶמֶר אֲשֶׁר־בְּעֶפֶר יִסְדָּם (ד', יז-יט) - רק האלוה טהור לגמרי, ואפילו הישויות הרוחניות - ה'קדושים' וה'מלאכים' - לא מסוגלים להיות מושלמים. אם כן, גם היומרה של איוב לנסות ולהיות מושלם בכל מחיר, ולהציל עצמו מכל שבב של סבל הנובע ממעשיו - היא 'אוילית', ובלתי אפשרית.

מתוך תפיסה זו, מהי דרך ההתמודדות שמציע אליפז לאיוב, או לאדם הסובל?

אם קודם לכן הגדיר אליפז את הגישה החיובית של האדם כתנאי משמעותי לטוב שיגיע אליו, כאן הוא טוען שהגישה היומרתית והעקשת של איוב להלחם בטבע האדם שיש בו גם רע, מביאה עליו רק כעס והיא גורם מרכזי לסבל: כִּי־לֹא־יִלְאֶיֶל יִהְרֶגְכֶעָשׂ וּפְתָה תְמִית קִנְאָה. על פי אליפז, **אסור להתלונן**. אם אדם מסתובב בעולם ומתלונן כל הזמן על מה שנראה לו 'לא הוגן', הוא לעולם לא יצליח להביא את עצמו לחיות בשלום עם חייו - על הטוב והרע המשולבים בהם.

ד. בהמשך דבריו, אליפז מציע אפשרות נוספת למקור סבלו של איוב - לא כתוצאה של מעשיו, אלא **כנסיון** מיוחד מאת האלוה, שמטרתו **לחזק את איוב באמונתו ולבחון אותו**: הֲנֵה אֲשָׁרִי אֲנוֹשׁ יוֹכְחֶנּוּ אֱלֹהִים וּמוֹסֵר שְׂדֵי אֱלֹהִים מִתְמַאֵס (ה', יז).

מתוך תפיסה זו, מהי דרך ההתמודדות שמציע אליפז לאיוב, או לאדם הסובל?

לטענת אליפז, סבלנותו של איוב תשתלם לבסוף. אם ימשיך להאמין בה' לאורך זמן, למרות ייסוריו, תתחשל אמונתו, ותהליך פנימי זה יוביל אותו לחיי שלוה: כִּי הוּא יִכְאִיב וְיִחַבֵּשׁ יִמְחֹץ וְיִדְוֶה תִרְפִּינָה: בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יִצְלָךְ וּבְשִׁבְעַ - לֹא־יִגַע בְּךָ רַע ... וְיִדְעָתָ כִּי־שְׁלוֹם אֶהְלָךְ וּפְקֻדָתְךָ נִנְף וְלֹא תִחַטָּא (ה', יח-כד) (ראו גם [בסרטון מאת הרב אורי שרקי](#)).

לסיכום, דרך ההתמודדות שמציע אליפז לאיוב היא **סבלנות** ואורך רוח, **להתחזק תמימותו ולהאמין שלבסוף הטוב הראוי לו עוד יבוא** (ראו גם [בפוסט מאת הרב יעקב מדן](#)).

חלק ג - חיים רק פעם אחת

שימו לב, שבסופו של דבר גם אליפז מסכים עם איוב בתובנה המציאותית: גם הוא מסכים שלא ניתן לחיות חיים ללא סבל. אלא שאיוב מתייחס לזה כגזרת גורל לא הוגנת, שהוא לא מוכן להשלים אתה; לעומתו - אליפז רואה בזה מאזן הכרחי של אופי חיי האדם (תוצאה של מעשיו ושל העובדה שכל אדם חוטא בהכרח), וממקד את ההסתכלות באופן שבו האדם מתייחס למציאות הזו, ובתיקון הפנימי הנובע מכך.

שאלה לדיון

- מה דעתכם על השיטות השונות? במה עוד מתבטאים ההבדלים ביניהם?
- קראו את תגובת איוב לאליפז. מדוע הוא לא מוכן לקבל את טענותיו?

איוב דוחה את טענת אליפז משתי סיבות מרכזיות. **האחת** - דברי אליפז והנסיון לשמור על אמונה וראיית הטוב אולי מספקים כשמדובר ברעות קטנות של יום-יום, אבל הסבל שניתך על איוב גדול מכך עשרת מונים **ואינו מידתי**, ובהקשר כזה תלונתו היא תגובה מתאימה: לו שְׁקוֹל יִשְׁקַל כְּעֵשִׂי וְהִנְתִּי בְמֵאזְנִים יִשְׁאֲדִיחַד: כִּי־עֲתָה מִחֹל יָמַי יִכְבֵּד עַל־כֵּן דְבָרֵי לַעֲוֹ (ו', ב-ג). ציפייתו של אליפז שגם במצב כזה איוב ימשיך לראות את הטוב ולהאמין היא לא הוגנת, בלשון המעטה: מִה־כֹּחִי כִּי־אֵיחַל וּמִה־קֶצֶי כִּי־אֶאְרֶיךָ נַפְשִׁי: אִם־כֹּחַ אֶבְנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי נַחוֹשׁ? (ו', יא-יב) מניין צריכים להיות לאיוב כחות הנפש להתמודד עם סבל כה גדול? איזו מן נחמה היא זו לאדם סובל?

הסיבה השנייה שדברי אליפז לא מספקים, היא בגלל חדלות החיים. אליפז בונה את התירוץ שלו למעשי האלהים, על תכנית לטווח רחוק, בה הסבל העכשווי מאפשר בניה והתחזקות לקראת עתיד טוב יותר. איוב תוהה על עצם הדרישה הזו לסבלנות, ומדגיש את העובדה שחיי האדם על הארץ קצרים מכדי לבלות אותם בסבל, אפילו זמני: זָכַר כִּי־רוּחַ חַיִּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לְרֵאוֹת טוֹב: לֹא־תִשְׁוֹרְנֵי עֵינַי רֹאֵי עֵינֶיךָ בִּי וְאִינֵנִי: כָּל־הָ עֵנָן וְיִלְהֶ פֶן יוֹרֵד שְׂאוֹל לֹא יַעֲלֶה: לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא־יִכְיָרְנוּ עוֹד מִקְמוֹ (ז', ז-י). איוב מדגיש את העובדה ש'חיים רק פעם אחת', וברגע שהאדם מת אין לו הזדמנות שנייה למצות את מה שלא הספיק קודם לכן. מתוך תפיסה כזו - איזו

משמעות יש בסבל ובייסורים שמטרתם להרבות טוב לזמן רחוק בעתיד, כשאין מספיק זמן ליהנות מ'פירות' ההמתנה?

שאלה לדין

מה דעתכם על הקשיים שמציב איוב? האם יש להם פתרון? האם יכולה להיות מציאות בה אליפז באמת טועה, ואדם יכול לחיות באמונה חיים שלמים מבלי להגיע בסופו של דבר אל המנוחה והנחלה?

חלק ד - תפיסת חז"ל - גמול בעולם הבא

חז"ל התמודדו גם כן עם שאלת חיי הסבל. גם הם, כאיוב, הבינו שתשובתו של אליפז לא מספיקה, ולא מתאימה למקרים רבים בהם סבלו של האדם נמשך עד יום מותו. הם אפילו מצאו דוגמה לכך מן התורה, והשוו את חייו של יעקב אבינו לגורלו של איוב, וקראו עליו את פסוק המפתח בתלונתו של איוב:

בראשית רבה פד ג

"לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז" (איוב ג כו). "לא שלותי" - מעשו, "ולא שקטתי" - מלבן, "ולא נחתי" - מדינה, "ויבא רוגז" - בא עלי רוגזו של יוסף.

חייו של יעקב אכן מתוארים בתורה כמלאי קשיים. החל מבריחתו, דרך ההתמודדויות המשפטיות עם לבן, המאבק עם עשו, מות רחל ואונס דינה; ולבסוף, כשישב סוף סוף בארץ שהובטחה לו, בנו אהובו יוסף נעלם למשך 22 שנה, וכדי לשוב ולראותו הוא נאלץ לגלות בשנית למצרים. כך תיאר זאת יעקב במפורש כשעמד לפני פרעה, באופן שמזכיר את תלונתו של איוב: מַעַט וְרָעִים הָיוּ יָמַי וְשָׁנַי חַיִּי (מ"ז, ט).

הפתרון שמוצאים חז"ל לקשיים הללו הוא באמונה **בחיים שאחרי המוות** - בעולם הבא ובתחיית המתים. כך הם הגדירו שאחת מהטעויות המרכזיות של איוב היתה שכפר בתחיית המתים:

בבא בתרא טז עמוד ב

"כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה" (איוב ז, ט) אמר רבא מכאן שכפר איוב בתחיית המתים

מתוך כך עולה תשובה חלקית כלשהי מטעם חז"ל לקשייו של איוב - אכן, חיי האדם קצרים ומלאים סבל, אך את הזכויות שהוא אוגר במהלכם, הוא יקצור בעתיד - בתחייתו לעולם הבא שהוא כגן העדן אליו נברא האדם בראשיתו. אמנם, בסופו של דבר, מה שהבדיל את איוב מיעקב אבינו, הוא שסופו של סיפור איוב שהוא זכה לקבל שכרו כבר בעולם הזה - בחזרת כל עשרו ובחיים ארוכים. לדעת חז"ל, בכך הפסיד איוב את שכרו בעולם הבא, שהוא שכר יותר חושב ונצחי:

בבא בתרא טו עמוד ב

חסיד היה באומות העולם ואיוב שמו ולא בא לעולם אלא כדי לקבל שכרו. הביא הקב"ה עליו יסורין. התחיל מחרף ומגדף. כפל לו הקב"ה שכרו בעוה"ז [כדי] לטרדו מן העולם הבא.

יעקב לעומת זאת, זוכה שהוא ובניו מובטחים לחיי העולם הבא. את חיי העולם הבא הללו ניתן להבין גם באופן מציאותי: שכרו של יעקב ניתן לו בהמשכו של התנ"ך - על ידי קבורתו בארץ, ולאחר מכן עלייתם של בניו חזרה להקים שם ממלכה ישראלית. כלומר - המשכיותו של יעקב דרך בניו, שזוכים להגשים את חלומם ולשאת את שמו - ישראל - לנצח, יש בה מעין חיים ארוכים לעולם הבא.

העקרון של ההמתנה לשכר שיגיע בסופו של הסבל, מודגש אצל חז"ל גם כנחמה על סבלם של ישראל בגלות, שמושווה גם הוא לחייהם הקשים של איוב ושל יעקב:

שמות רבה כו, א

"לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רוגז" (איוב ג כו). "לא שלותי" - מבבל, "ולא שקטתי" - ממדי, "ולא נחתי" - מיון, "ויבא רוגז" - מאדום.

במדרש זה, הופכים חז"ל את הסבל של איוב למשל לצרות של עם ישראל בכל הדורות. בעקבות המדרשים האלה ניתן להבין שחז"ל מעודדים את עם ישראל להחזיק מעמד בקשיים העוברים עליהם, ולהמשיך להאמין וללכת בדרך הישר, בהמתנה לשכר הלאומי בביאת המשיח, ולחיי העולם הבא.

סיכום:

סבלו העמוק של איוב מביא אותו לתהות על עצם החיים עצמם. הוא מסתכל לאחור על חייו ומגלה שלאורך כל הדרך, למרות הצלחתו הרבה, לא היה לו רגע מנוחה מן המרדף להשיג את הטוב ולשמור עליו. הוא מזהה שהחיים מלאים בסבל ובקושי מעצם היותם, ותוהה על התועלת שבהם. מתוך יאוש, המוות נראה לו קורץ ומפתה הרבה יותר.

אליפז - כנראה רעהו הוותיק ביותר - נבהל מהיאושו שאוחז את איוב. על פי תפיסת עולמו, העובדה שהחיים מלאי סבל מובנית בקיום האנושי, שכן הסבל הוא תוצאה ישירה של מעשים או אפילו כוונות לא טובות, ואין אדם "מושלם" שלא חוטא במעשיו או במחשבותיו. לדעת אליפז המפתח לחיים טובים איננו במאבק התמידי להשיג מנוחה, אלא באופן ההתייחסות להתרחשויות. האדם צריך להחזיק באמונתו, ולהשתדל להרבות במעשים טובים ובמחשבות טובות גם ברגעים הקשים. כך גם המבט שלו על ההווה ישתנה, וגם בעתיד הוא יזכה לראות שוב מפירות עמלו.

איוב לא מקבל את הנחמה של רעהו. כאבו רב מכדי לראות בו ניצנוץ של טוב, או לפטור אותו בכמה מעשים לא טובים שעשה מבלי כוונה. החיים כפי שרואה אותם איוב קצרים מכדי לבנות את כל השמחה של האדם על העתיד הלא ידוע. הוא טוען כלפי האלוהים גם על חוסר המידתיות וגם על קוצר הזמן - מתי יספיק האדם לקבל את שכרו אם החיים כה קצרים?

להרחבה

[מתן על הפרק - דף לימוד לפרק ג'](#)

[מתן על הפרק - דף לימוד לפרקים ד'-ה'](#)

[מתן על הפרק - דף לימוד לפרקים ו'-ז'](#)

[מאמר מאת ברוך ברמן: ברכה וקללה בספר איוב](#)

[שיעור מאת הרב מנשה וינר: על מציאות הרע בעולם \(מענה אליפז\)](#)

[שיעור מאת הרב מנשה וינר: הרעיונות שמאחורי טענות איוב](#)

[שיעור מאת הרב מנשה וינר: כמה לא תשעה ממני?! \(טענת איוב\)](#)

[שיעור מאת הרב דוד טי: התשובות לאיוב בתהלים](#)